

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Teologická fakulta
Katedra etiky, psychologie a charitativní práce

Hodnocení diplomové práce

Téma: Eticko-psychologické kontexty vztahu sociálního pracovníka a klienta

Autor: Bc. Eva Sýkorová

Studijní obor: Etika v sociální práci

Forma studia: Kombinovaná

Vedoucí DP: PhDr. Ing. Marie Lhotová, Ph.D.

Oponent:

Rok odevzdání: 2013

Obsahová stránka:

Autorka se ve své diplomové práci opírá o často diskutované téma profesionálního pomáhání v sociální práci. Zabývá se osobností sociálního pracovníka, klienta a jejich vzájemným vztahem z hlediska profesní etiky. Protože jde o vztahovou rovinu pracovníka a klienta, rozebírá v prvních dvou kapitolách oba účastníky v tématech osobnosti sociálního pracovníka, jeho role a pozice, zmiňuje motivy, na rovině klienta rozpracovává typologii a odpovědnost a vůli k jednání spolu s emocemi vztahujícími se k situaci, ve které se nachází. Na základě vymezení těchto pojmů rozpracovává fáze vývoje vztahu mezi oběma subjekty včetně chyb při utváření a tématu dodržování hranic. Od toho se odvíjí poměrně rozsáhlá kapitola pojednávající o moci. Etický rozměr je v práci zahrnut v tématu hodnot lidské důstojnosti, respektu a svobody, autonomie, odpovědnosti. Trochu jiného charakteru je závislost a zranitelnost, potřeby člověka a jeho motivace, jsou číslovány ve stejných podkapitolách jako etická východiska, což není zcela přesné umístění. Cílem práce je trochu obecně zformulováno: „vymezit a popsat vztah mezi sociálním pracovníkem a klientem v eticko-psychologických kontextech a zprostředkovat tak porozumění jeho významu.“

Ke zkoumání vnitřních motivů zahrnující pohled do pravých impulzů pomáhat velmi příhodně využila hlubší pohled v textech Gugenbuhla-Craiga a Hawkinse a Shoheta. Tyto „popřené stíny“ nejsou zpravidla teoreticky nosné, podstatou je výcvik – který zredukuje neřešitelné stavy mezi pocitem všemohoucnosti a nemohoucnosti, očekávání uznání a díky, ocenění za úspěchy a představu, že má úspěchy, když všechny problémy vyřeší.

Připomínky k obsahové stránce:

Na str. 18 by bylo vhodné vymezit hranice mezi oborem sociální práce a psychologie. Stejně tak je třeba rozlišovat sociální péči (práci) a poradenský proces.

Obtíže (str. 20) je poměrně široký pojem, problémy či neuspokojené potřeby mohou a zpravidla způsobují obtíže, takže je nelze dobře na teoretické rovině vymezovat tak, jak se o to autorka snažila.

V části Typologie klientů je opomenuta porucha osobnosti.

V práci se nedočteme, co přesně má sociální pracovník na starosti, kde se sociální práce uplatňuje. Proto působí text neodděleně od psychologie. Je otázkou, zda sociální pracovník má pomáhat získat zvyšovat sebeúctu, pomáhat získat vhlad a sebezpoznaní, ale spíš jak je uvedeno dále umožnit klientovi poznání, že pouze on může změnit svět, který vytvořil, že na změně není nic nebezpečného. Na druhé straně nelze zprostředkovávat poznání, že každý člověk má sílu ke změně, protože to není pravda. Jako zásadní (neřešený) vidím pohled etiky a psychologie na skutečnost, když hodnoty osobní, profesní i hodnoty organizace jsou v konfliktu.

Formální stránka

Po formální stránce je diplomová práce přijatelná, gramatické chyby, zejména v interpunkci, v práci jsou, ale nepřesahují do problematického rozměru. Některé nejzásadnější:

Připomínky: str. 11 „...povzbuzovat ho k tomu, stát se sám sebou, uvědomit si všechny své povinnosti a práva. Čárka v této větě způsobuje záměnu rolí.

Pozornost o morálku klienta. Nepozornosti ovlivňující obsah.

či-li několikrát se opakující chyby ve shodě přičestí: všichni se shodly (str. 44), str. 47, citace Čermáka bez odkazu. (Psychologický rozměr moci), cíl ten se vytyčuje... (48),

Nesrozumitelné spojení: Vůle k moci co do zaměřenosti – socio.

Není definována manipulace, ačkoliv se o ní jedná. (50) až tak, že pokud pohlédneme na problematiku manipulace důkladněji, uvidíme, že manipulace nemůže být chápána jen jako čistě negativní jev. Jaké jsou okolnosti, kdy dává zákon sociálnímu pracovníkovi možnost prosazovat opatření, jež se mu zdají správná, i proti vůli klienta. Manipulaci je nutná transparentnost. Je to názor velmi diskutabilní.

I když je pomáhající nositelem expertní moci a klient mu důvěřuje, dále: ani jednání proti vůli klienta není jednoznačně negativní.. ..když klient není schopen sám rozeznat, co je pro něj dobré. Tato tvrzení by potřebovala příklad (52).

Syndrom pomáhajících (4.3.1) – špatně zařazené i když je to velmi dobrý text.

Nikde není napsáno, jak dlouho vlastně se sociální pracovník svým klientem zabývá – časová dimenze. Je to místy v této konkrétní práci žádoucí pro dobré vymezení úvah.

Na str. 36 zmiňuje autorka správně odborný výcvik, praxe, životní zkušenost, nadání. Pomáhající a sociální pracovník se nerozlišuje, nejspíše odpovídá použité literatuře.

Jak je obtížné o sociální práci psát, ukazuje sled myšlenek o etice v sociální práci.

Co inspirovalo autorku k tvrzení, že postmoderní doba směřuje k hodnocení jedince podle výkonu.

Pojetí svobody na str. 67 a dále autorka několikrát prostřídala vysvětlování negativního a pozitivního konceptu svobody, takže text působí neuceleně.

Na str. 76, kde se hovoří o potřebách, je třeba poznamenat ještě stav nenaplněnosti potřeby, která je důsledkem deficitu v dětství, který zůstává do dospělosti, ale protože je to potřeba dětská, v dospělosti se stává nenaplnitelnou. – psychoanalytický koncept. Není tedy poměrně jednoduché některé potřeby naplnit, byť jsou to patří mezi čtyři hierarchicky nejnižší druhy potřeb (jak tvrdí autorka na str. 75).

Ke kapitole o reflexi připomínám chybějící téma zpětné vazby a jejího event. podání a vyžádání ve vztahu sociálního pracovníka a klienta.

K event. diskusi při obhajobě-výběr z textu:

Etika zůstává v oblasti obecného, protože není schopna poskytnout návod, jak jednat v jednotlivých případech (57), sociálnímu pracovníkovi má při hledání správných řešení v praxi pomáhat Etický kodex (57), Etiku sociální práce není možné vymezit jen nějakým kodexem (58).

Prezentace práce:

V Seznamu literatury je uvedeno 65 knižních zdrojů (1 cizojazyčný), články z časopisu Sociální práce/Sociálna práca, dále pak elektronické dokumenty a dvě diplomové práce. Počet stran práce je 80. Téma diplomové práce je zpracováno v 5 kapitolách.

Závěr:

Autorka práce správně podotýká, že dobrý profesionální vztah je předpoklad úspěšně realizované kvalitní sociální práce. Téma práce – vztah - je spojujícím společným univerzálním účinným faktorem v sociální práci. Předložená diplomová práce je sondou do vztahu sociálního pracovníka a jeho klienta provedenou poctivě, vyváženě, s náhledem v přiměřeném rozsahu v dílčích tématech. Autorka prokázala schopnost práce s literaturou a schopnost pochopit odborný kontext. Shora uvedené připomínky jsou doplňky dílčího charakteru. Práci doporučuji k obhajobě.

PhDr. Ing. Marie Lhotová, Ph.D.
vedoucí DP

Marie Lhotová